

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.
Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadó: OSOMOR KÁLMÁN.

Az idei szőlő-szüret.

A szüret az egész országban eddigelé bevégeztetett. Sehon-
nét egy teljes megalégedéssel telt hang nem hangzik. Mindenütt
a panasz.

Különösen a panasz a minőség tekintetében.

Egész bátran elmondhatjuk, hogy az idén kiváló minőségű
jó borok nem igen termettek.

A cukorfok a kloszthenenburgi cukormérővel 15—18 szá-
zalékot mért. De sok helyen még a 12—13 fok is gyakori
volt.

Tehát bebizonyodott az, amit állítottunk, hogy nem igen
nagy kilátásunk van az idén valami finom borokra.

Akiknek tehát az előző évről vannak jobb minőségű bo-
raik: azok egész bátran kérhetnek és várhatnak magas árakat.

Igy ismét azt látjuk igazolva: az a szerencsés ember,
akinek viszonyai olyanok, hogy az egyik termést a másik szü-
retig kibírja tartani.

Az idén egy kis tapasztalattal azonban ismét gazdagabbak
vagyunk. Két irányban tettünk kísérletet s most a szüret után
van alkalmunk arról beszámolni.

Miután szőlőink nagyobb kiterjedésűek, hogy a tavaszon
a munka össze ne torlódjék, egy részét s ősszel megmetszet-
tük; — s most szüretkor azt tapasztaltuk, hogy az egyenlő
viszonyok között levő őszi metszés 2 fokkal magasabb cukor-
fokú mustot adott.

Tehát az őszi metszésben ez évben a szőlő jobban be ért.
Oka pedig egyszerűen abban keresendő, hogy tavasszal a

fejlődés előbb megindult, s így az érés előbb járt 10—14 nappal. Ami az idén nagy differencia volt.

A másik tapasztalatunk az idén késői metszésnél volt.

Emlékezhetnek t. olvasóink, hogy a tavaszi fagytól félve a fagyjárta helyen, lapos helyen levő szőlőnket későn, egészen ápril hó végén metszettük meg. S aggodalommal vártuk az eredményt. S ime mit értünk el? azt, hogy az így egész későn metszett szőlőnkön, a fürtök szintén beértek épenugy, mint azokon, melyeket rendes időben metszettünk.

Pedig a későn metszett szőlő kadarka volt, mely rendes körülmények között is későn szokott beérni.

Mindezekből az a tanulság, hogy az őszi metszéssel eszközölt szőlők előbb beérnek; s így ha már ősszel akarunk metszeni, leginkább azon fajokat metszük ősszel, melyek későn érnek; — korán érő fajokat ősszel metszeni beérési szempontból nem szükséges.

Különösen vannak a csemegefajok között későn érők. Ilyenek a fehér és piros kecskecsecs, a malakoff uzum. A borfajok között a kövidinka, a szlankamenka.

A másik tanulság az, hogy ahol a fagytól féltetni lehet a szőlőket: ott egész bátran lehet a szőlőt későn metszeni. De mégis előnyös, ha az ilyen helyekre korábban érő szőlőfajokat ültetünk.

A szőlők fásojtásáról.

A szőlőajtás terén egy ujítás kezd elterjedni. melyről már a múlt évben is megemlékeztünk.

Ezen ojtási eljárás az ugynevezett *mohás-ojtás*, melyekkel már a múlt és jelen évben is többen óriási sikereket értek el.

Ezen fásojtási eljárás annyiban különbözik a régi ojtásmódtól, hogy az előhajtás és gyökereztetés ládákban és mohában történik; s már mint teljesen összeforrott és gyökeresedett kész ojtvány ültetett ki az iskolába.

Most ősszel, midőn a gazdának az ojtvány készítéséről előre kell gondolkozni, s az alany vesszők beszerzését a nagy kereslet végett már most tanácsos eszközölni, egész idején láttuk ígéretünkhöz hiven az egész eljárást részletesen közölni, hogy kiki vele megismerkedvén: a tél folyama alatt azt át tanulmányozhassa, megtanulhassa és hozzá készüljön, hogy annak idejében az eljárást teljesen ismerje.

A pozsonyi kiállítás alkalmával tartott szőlészeti és borászati

kongresszuson ezen eljárási módozatot Kosinczky Viktor a m. kir. vinczellériskolai igazgató ur részletesen ösmertette.

Ezen ösmertetést megszerezvén, azt a teljes szövegében a következőkben mutatjuk be.

A szőlőoltványok előhajtatással való előállítása.

Hazánkban a fás szőlőoltványok eredményesebb készíthetésének nagy akadálya tavaszi időjárásunk hőmérsékbeli egyenetlensége, szeszélyessége, s majd tulságos szárazsága, majd tulságos nedvessége.

Holott ezzel szemben, mint tudjuk, oltványaink sikeres megfogamzástukhoz lehetőleg egyenletes, ugy 22° C. körüli meleget s csak mérsékelt, bár állandó talajnedvességet és légátjáró laza talajt kívánnak.

Nagy fontossága van tehát minden olyan fogásnak vagy eljárásnak, melylyel tavaszunk ezen hátrányait legalább részben kiegyenlíthetjük vagy ártalmatlanná tehetjük.

Ilyen eljárást többet is ajánlottak s még többel kísérleteztek; azonban sajnos, eddig az eredmények ugyszólván kivétel nélkül a várakozás mögött maradtak. Mert vagy nagyon komplikált s így aránytalanul drága és nehézkes volt az eljárás: tehát nem bizonyult gyakorlatinak; vagy csak látszólagos előnyöket nyujtott, mely szintén nem állotta meg a gyakorlati élet próbáját.

Csak egyetlen eljárás: az u. n. előhajtatással való szőlőoltványkészítés bizonyult ugy költségesség, mint gyakorlati kivihetőség szempontjából egészen célszerűnek, s így a nagyban való elterjesztésre is érdemesnek.

* * *

Az eljárás lényege az, hogy megfelelő helyiségekben való alkalmas kezeléssel az oltványokat annyira előhajtjuk, hogy kiültetésük alkalmával egyrészt már legalább is erős gyökérkalluszszal birjanak; más résztől pedig oltási helyeiken mar össze is legyenek forva, ugy, hogy az iskolába való kiültetésük után mindjárt egyszeruen tovább fejlődhesenek, gyökeret verhessenek és lombot fejlesszenek.

Ha a bevezető sorokban mondottakat figyelembe vesszük, azonnal világosan áll előttünk, hogy hazai viszonyaink között a fás oltványkészítés szempontjából milyen nagy hordereje lehet ezen eljárásnak. Mert hisz alkalmasan választva meg a kiültetés idejét így ezzel, hogy ugy mondjam, szinte kijátszszuk a tavaszt, s olyan viszonyok között termelhetővé tesszük oltványainkat, a melyek között azok a legkedvezőbbben kezdek meg és folytathatják tenyészetüket. Hozzá még az eljárás nem s valami komplikált vagy költséges; csak éppen nagy gondosságot és pontosságot kíván s ezek megadása, meg a kiültetési idő megválasztása képezik tulajdonképpen egyedüli nehézségeit.

A hajtatus kiviteléhez bizonyos kellékek szükségesek, a melyek a következők:

a) egy jól fűthető, nem túl világos és szellőztető kémények útján kitűnően szellőztethető u. n. előhajtató helyiség;

b) a helyiségben állványok, melyekre a ládába rakott előhajtandó oltványok elhelyezhetők;

c) ládák, melyekbe a kész oltványok hajtásuk idejére czélszerűen berakhatók;

d) fűtő kályha vagy kályhák, melyekkel a helyiség hőmérsékét állandóan 20—24° C. körüli hőmérséken tarthatjuk.

e) erdei vagy réti friss moha, vagy e helyett fagyapot, durván rostált faszénpor, fenyő-, thuja- vagy boróka-ágacskák, vagy ezek helyett is ruganyos, laza fagyapot.

A fűthető helyiségek.

Nem kell azt gondolni, hogy e fűthető helyiségeknek s kályháknak alán valsmi különleges dolgoknak és kivitelűeknek kell lenniök. Nem! zükségből jó bármely jól szellőztethető száraz istálló vagy lakószoba, és ól szabályozható és fűthető köpenyes kályha is.

Eleinte e helyiségeket teljesen sötétre készítettük, de ez nem szükséges, csak éppen arra vigyázzunk, hogy a közvetlen besütő napfény ne érje az oltványokat és ládákat, mert a napsütötte ládák a többieknél jobban felmelegednének és jobban kiszáradnának, a napsütötte oltványok gyenge hajtásai pedig könnyen lepörkölődnének.

Annál szükségesebb azonban a jó friss levegő s éppen ez okból a helyiségnek túlszűfolasát is kerüljük, s előhajtásunknak minél tágasabb s lehetőleg magas helyiségben végezzük.

Az állványok elhelyezése.

Az állványok elhelyezése is persze különböző lehet, s azok a helyiség alakja és térsége szerint vagy csak egy sorban, vagy több sorban s vagy csak földszint vagy egymás felett, vagyis emeletesen állhatnak. Felállításuknál ügyeljünk, hogy az egyes állványok között elegendő utunk maradjon ahhoz, hogy a telt ládákat kényelmesen szállithassuk, — továbbá, hogy az egyes reájuk rakott ládák úgy a faltól, mint a földtől, továbbá a felettük vagy alattuk levő ládaktól és a padlástól legalább 40—50 cm-re essenek. Sőt jó, ha az egymás mellett álló ládák között is marad legalább 10—10 cm. hézag.

Az oltványok elhelyezésére szolgáló ládák.

A ládák leginkább 1·10—1·20 m. hosszú, 60 cm. mély és ugyancsak ilyen széles fenyőfa-ládák lehetnek, melyeknek fenékeszkái kissé hézagosan szegezendők s itt-ott átfurandók, hogy a levegő áramlásának és az öntöző víz lefolyásának utat nyissunk.

Jó, ha a ládák egyik vége ajtó módjára kinyitható vagy lezsedhető, mert az ily ládába az oltványok könnyebben rakhatók be s ennek folytán a ládák jobban kihasználhatók.

A fűtés alkalmazása.

A fűtéshez bármilyen jól álló és jól fűtő cserép- vagy köpenyes kályha használható, sőt közönséges vaskályha is, ha vele a hőmérsék egyenletesen fenttartható.

Ha a kályha, illetve a fűtés talán szárit: az nem baj, mert a helyiség levegője a túlságos pára képződés és rothadást előidéző lecsapódások megakadályozása végett úgy is lehetőleg szárazon tartandó.

A moha stb. anyag használata.

A moha a Indák kibéleléséhez és a berakott oltványok befedéséhez szolgál. A fris jobb, mint a régi, de azért száraz vagy szárított is használható, csak hogy utóbbi használat előtt — ruganyosságának visszanyerése céljából leforrázandó. Fő: hogy tiszta, penésztől és rohadó anyagoktól mentes legyen; miért is, ha ilyen volna, gőzben való párolás által használat előtt dezinficiállandó. Így dezinficiálva szükségből a már egyszer használt mohát is ismételten felhasználjuk.

Legjobb a duzzadó réti moha (sphagnum), de a fák kérgén és köveken tenyésző moha is elég jó. Legyen azonban bármilyen is, használat előtt az egész készletet okvetlen át kell válogatnunk. Eközben a szebbjét félre rakjuk, — a beléjük kevert fűvet, falevelet, földet stb. idegen anyagot pedig kihajigáljuk; majd a főtömeget pálozákkal vagy vasvillákkal jól szétverjük, hogy lazaságát emeljük, a földet, piszkot pedig kiverjük, — a félretett szebb részt pedig kézzel apró darabkákra tépjük s majdan az oltványok felszínének felső betakarására használjuk.

Mivel azonban a moha sok helyen csak igen korlátozott mennyiségben vagy éppen nem áll rendelkezésre, a mohát 5-ös számú puhafa és tölgyfa fagyapottal is lehet helyettesíteni. Ez a helyettesítés teljesen beválk, csak hogy inkább puhafa vagy fenyőfa fagyapot használandó, mert a tölgyfagyapot kemény, merev s ennek folytán törk, porlik és jobban összeáll; — továbbá a fenékpakolásához fagyapotból a kellő nedvtartalom biztosítása végett valamivel vastagabb réteg veendő. Jó továbbá az oly kombináció is, hogy a fenék kibéleléséhez mohát, az oldalak kibéleléséhez pedig fagyapotot használunk; ez talán még a legajánlatosabb csomagolás.

A faszénpor mint kitűnő dezinficiáló szer s nagy hő- és nedveségtartó képességgel bíró anyag, az oltványok közeinek kitöltésére használtatik. Ha nem nagyon darabos, különválasztás nélkül keverten is egészen jól alkalmazható, ellenkező esetben a nagyobb darabok babszem nagyká törendők.

A fenyő-, huja- vagy borókaágacsok egy rétegben a berakott oltványok felszínére rakva a szabad légforgást biztosítani hivatottak, a mennyiben a fölébük rakott mohának az oltványokra való reafeküdesét gátolják. Ha egészen frissek, e célra kitűnők is; ha azonban kissé már fonyadtak, állottak vagy pláne fülledtek, akkor könnyen megpenészednek s rohadási és penészedési kiinduló pontokká lesznek; miért is kísérleteink szerint jobb, ha ily esetben ezek is ruganyos, laza fagyapottal helyettesítettnek és pedig vagy csakis vékony szigetelő réteg alakjában mohával kombináltan vagy pedig úgy, hogy az egész felső takarást csúpán két, egyenként 3—4 cm. vastag fagyapot réteggel végezzük.

Előzőleg a berakáshoz kénport is használtunk, melynek az lett volna a rendeltetése, hogy meggátolja a penészképződést. E feladatának azonban egyáltalában nem felelt meg; miért is bizvást elhagyhatjuk alkalmazását.

Az oltványkészítés módja.

Az oltványokat a szokásos angolnyelven párosítással készítjük, de nem kötözzük össze, se be nem sározzuk, hanem csak a vágott nyel-

veknél fogva tarijuk össze; miért is ezek készítésénél a nyelvek erős voltára különösen ügyeljünk.

Az így elkészített oltványokat azután oltott végeikkell befeié egy a kiültetésnél is használni szokott szállító fatálczára tesszük.

E tálcza 40—50 cm. hosszú és széles, három oldalán peremmel bir, lapján pedig kis léczekkel — vagy mí még czélszerűbb: pálczikákkal négy egyenlő részre van osztva, mely részek illetve rekeszek mindenikébe 25—25 s így az egész tálczára éppen 100 darab oltvány fér.

Jegyezzük meg, hogy az oltványok alanyain a rügyeket a leg gondosabban ki kell irtanunk, hogy ki ne hajtsanak s hajtásukkal ne fogyasztsák az alanynak a kallusz-képzésre szükséges tartalékanyagát. Az oltó-vevő pedig egész rövid legyen s a vevő rügye felett csak $\frac{3}{4}$ —1 cm. hosszú osonkot hagyjunk, hogy a berakásnál és kiültetésnél minden oltványt egyenlő magasra tehesünk. Egyébként azonban az oltványok kézben vagy gépen egyaránt készíthetők,

A ládának oltványokkal való megtöltése a következőleg történik:

A ládák a megtöltésre kiszemelt helyiségben a szükséges kellekkel körülvéve kissé ferdén s feltámasztott ajtóval a falnak támasztjuk s hogy esetleg vissza ne dőljön, egy fadarabbal alá pöczkoljuk.

Az alátámasztásra, ha kényelmesebben akarunk dolgozni, 40—50 cm. magas magasító bakokat is készíthetünk, melyeknek felső része már ugy van készítve, hogy a ferdén falnak támasztott láda alsó vége éppen beléfékszik. Töltő illetve csomagoló helyiségül pedig jó, ha téglázott vagy aszfaltozott padozatu helyiséget választunk, mert az oltványok berakása sok öntözéssel járván, deszka-padló elrohad, a föl pedig sárrá ázik.

A láda mellé mindenek előtt is elegendő s előzőleg vízzel teljesen átítatott közönséges azaz nem tépett mohát vagy ennek helyettesítésében fagyapotot, majd egy ládában durván rostált s ugyancsak vizeel telített szénport teszünk.

Majd a berakó mellé állítandó még egy dézsa viz, egy locsoló és egy asztalka vagy e helyett egy ezt helyettesítő felfordított láda, nemkülönben a berakást egyengető sín. Mindez úgy, hogy valamennyi minél inkább kezeügyébe essék, hogy ide-oda kapkodással ne kelljen berakónak időt veszíteni; miből ismét az is következik, hogy a fenti kellekek elrendezését egyébként egyénenként többféleképpen is lehet végezni s nem okvetlen szükséges, hogy azt egészen a bemutatott ábra szerint tegyék.

Ha ezen előkészületekkel készen vagyunk, akkor először is a láda alsó végére 6—8 cm. vastag mohát vagy fagyapotot terítünk, erre pedig mintegy 1 cm. vastagon vízzel telített szénport hintünk.

Ezután a berakó az oltványhordó tálczáról 25—25 darabjával a fentemlitett moha vagy fagyapot rétegre egy réteg (rendesen éppen 100 drb) oltványt rak és pedig úgy, hogy azok oltott végei nézzenek kifelé s e végek a láda szélétől befelé 10—12 cm.-re teljesen egyenlő magasságban álljanak, vagyis egyenesen sikba essenek, mit az u. n. berakást egyengető sinnel biztosíthatunk, melyett a láda két szélén a berakás haladtával folyton felfelé húzunk s azonkívül pedig még az által, hogy a 25-ével kezébe vett oltványcsomókat a berakáskor oltott végeikkel

előbb az asztalkához vagy ládához verjük s így a kiljebb vagy beljebb álló oltvány-végeket egy nivóra hozzuk.

Ha az első réteget így lerakta, akkor a láda alkalmas helyére vagy egy külön kis táblácskára a berakó vagy esetleg az oltvány hordozója egy vonalat húz, mi azt jelenti, hogy százat már berakott, mit azután persze minden újabb 100 drb lerakásánál megismételtetünk. Ezen vonalak összegezéséből tudjuk azután meg, hogy egy-egy ládába hány darab oltványt tettünk, mit azután a láda ajtó végeire a berakás dátumával s esetleg még az alany és nemes vessző, rovábbá a berakó nevével együtt nyomban felírhatunk.

Az első réteget azután jól behintjük áztatott szénporral s második rétegtől újabb 100 drb oltványt rakunk rá. Ha pedig már ezt is beraktuk és feljegyeztük, akkor a láda oldalán és fenekén is megkezdjük a moha vagy fagyapot pakolást — már t. i. a szerint, hogy ez anyagoknak kizárólag csak egyikét használjuk-e vagy pedig, hogy p. u. az oldalakat talán fagyapottal, a feneket pedig mohával béleljük — mint azt fentebb szintén ajánlottam volt.

E pakolás az oldalakon 6—8 cm. vastag lehet, a fenekén pedig olyan, hogy a láda feneké és oltványok alsó végei közötti hézag teljesen kitöltessék, — de mohánál legalább is 8 — fagyapotnál pedig legalább is 10 cm. Kivételénél ügyeljünk, hogy a használt pakoló anyag jól megtömessék, nehogy később süllyedések álljanak elő, melyek az oltványok felső egyszintes állását megzavarnák, s hogy a pakolás oltványokkal érintkező része úgy oldalt, mint különösen alant folyton erősen beszénporoztassék, hogy a megpenészedésnek lehetőleg eleje vételessék. Majd végül a második réteg felső lapját is beszénporozzuk s ennek is megtörténtével pedig rózsás locsolóval az egész tömeget lassú öntözéssel alaposan lelocsoljuk, hogy a szenet jól az oltványok közé mossuk.

Ezzel az első két réteg oltvánnyal készen vagyunk, mire újból két réteg szénporral hintett s oldalt és alant körülpakolt oltványt rakunk be, majd újból locsolunk s így tovább, míg csak az egész láda már majdnem egészen megtelt. Ha pedig eddig jutottunk, akkor a láda felső végét is bepakoljuk, a megtöltés alatt nyitott, illetve kitámasztott ládaajtót lezárjuk, mivel kissé az oltványokat rendszerint összeszorítjuk, az egész ládát pedig most már fenekével egy lécz- vagy vékony gerendarácsozatra. u. n. csepegtetőre állítjuk s a benne lévő oltványokat locsolóval felülről is jól végig locsoljuk.

Ezen legutolsó locsolás az összes felentesen található szénport mélyen az oltványok közé mossa, mire az így támadt oltvány közötti hézagokat felülről ismételt szénporral hintjük tele s újból belocsoljuk.

Általában a vízzel és szénporral nem fukarkodunk; ellenkezőleg oda törekszünk, hogy az oltványok tulajdonképpen teljesen szénbe rétegezve álljanak, s hogy úgy a szén, mint a moha teljesen átívódjanak; bár meg kell jegyeznem, hogy kísérleteink szerint úgy is elég jól sikerült a hajtás, ha a rétegenként való szénporzást elhagytuk s csak az oltványokkal érintkező moha vagy fagyapot pakolásokat és az oltványok felső szintjét szénporoztuk meg. Ki tehát a szénporral takarékoskodni kénytelen, az a rétegenkénti szénporozástól el is tekinthet.

Mindezek után most már csak a befedés van még hátra s akkor egy láda oltványunk egy-egy ládába körülbelül 2000—2500 fér el) már teljesen elkészült: ezt pedig a következőleg végezzük:

Az oltványok végeire először is boróka- vagy fenyőágacsokból egy 2—3 cm. vastag választó réteget rakunk, mellyel e felé rakandó 3—4 cm. vastag moha réteg részére mintegy tartó rácsot készítünk. Ennek pedig az a célja, hogy a takaró moha reá ne feküdhessen egészen az oltványokra, hanem a köztük közé egy szabad légforgást biztosító réteg helyeztessek. Ha azonban friss fenyő- vagy boróka- vagy hasonló ágacsokunk nem volna, akkor jobb, ha ezek helyett ruganyos fagyapotot használunk, melyből azonban már vagy 4 cm. vastag réteget rakunk.

Ha az első eset forog fenn, akkor a választórétegre azután először is 3—4 cm. vastag válogatott és tépett moharéteget rakunk, majd erre egy réteg szénport hitünk, erre még újból 3—4 cm. vastag tépett moharéteget helyezünk. A második esetben azonban vagyis ha fenyő vagy boróka helyett fagyapotot használtunk, akkor a szénport közvetlen a kissé lesimitott első fagyapot-rétegre hintjük s e fölé csak egy 4 cm.-es réteg tépett mohát teszünk. Sőt, mint azt f. évi kísérleteink teljesen jó sikerei igazolják, ezen felső moharéteg helyett is használhatunk fagyapotot; ilyenkor tehát az egész felső borítás csak két réteg egyenként 4 cm. vastag s egy rétegecske szénrel elválasztott fagyapot. Majd, legyenek azok különben bár hogy készültek is, felrakás után ezen felső pakolásokat is jól végig kell öntöznünk, minek megtörténtével néhány óráig szikkasztjuk a ládát, hogy a túlságos víz lecseppegjen s túlnedvessé ne tegye a hajtatóházat; ha pedig már ez is megtörtént, akkor oltványunk hajtására kés és a hajtatóba viendő.

Ha végig gondolunk az elmondottakon, tagadhatatlan, hogy ez egész eljárás meglehetősen bonyolódottnak látszik; de ha a célt ismerjük s folyton ezt tartva szem előtt végezzük munkánkat, akkor mindjárt egészen egyszerűnek fog előttünk feltűnni a dolog. Az egész eljárás t. i. nem egyéb, mint egy alapos hőszigetelésre és dezinficiálásra igyekvő mohába vagy más alkalmas anyagba és szénbe való oltványban burkolás, mely alkalommal azután még nedvességgel is annyira el akarjuk látni az oltványt, hogy annak későbbi locsolása hetekig is nélkülözhetővé váljék, miután az időszaki, főleg pedig a korai locsolásoknak a fejlődő még gyenge kalluszra rohasztó hatását tapasztalták, mit pedig mindenáron el kell kerülnünk.

Az oltványok a hajtató házában.

A hajtató házában az oltványládákkal eleinte csak kevés dolgunk van; nevezetesen csak arra kell ügyelni, hogy a helyiség hőmérsékletét állandóan 20—24° C.-on, levegőjét pedig frissen és lehető szárazon tartjuk; mi célból kellő vigyázattal néha még az ablakon át is szellőztethetünk, anélkül azonban, hogy légvonatot állítanánk elő, és csak napfényes időben s csak a déli ablakokon át, nehogy a helyiség hőmérsékete túlerősen lehűtessék. Természetes, hogy a helyiségben folyton hőmérőn figyeljük úgy az oltványoknak (a ládák mélyében) mint a hajtatónak magának hőmérsékét. Sőt ellenőrzésül nem árt, ha egy-egy üvegfedelű szekrénykében zár alatt tartható maximál és minimál hőmérőt is tartunk

hojtatóban, hogy a kezeléssel (fütéssel) megbizottnak éberségét a ellenőrizhessük.

Egy hét múlva az oltványok rendszeren már megkezdik a kallusz-képzést s 10—12 nap múlva rendszeren hajtani kezdenek. Ekkor a felső takarót itt-ott óvatosan félre huzzuk s megnézzük, hogy nem szikkadtak-e ki nagyon az oltványaink. Ha igen, akkor 4—5 liter 30° C.-os vízzel igen finom rózsáju locsolóval a takarón át vigyázva meglocsoljuk s ezt szükség szerint a fejlődés későbbi folyamán esetleg meg is ismételtjük; ha pedig azt látnánk, hogy a rügyek már nagyon hajtának s pláne talán a hajtások már rohadnak is, akkor a felső t. i. a szénpor feletti takaró réteget egészen leveszszük, az alsót pedig gondosan meglazítjuk, hogy több levegőt juttatva az oltványokhoz a további tulgyors növekedésnek és hajtás-rohadásnak útját vágjuk. Rohadó helyeken még jó hatású, ha az ily foltokról pár órára az alsó takarót is egészen le-szedjük, vagyis az oltványokat egészen kifedjük, száraz szénporra jól behintve kissé megszikkasztjuk s azután 2—3 cm. vastag új nyirkos fagyapot vagy mohatakaróval fedjük. Nemkülönbén igen jónak tapasztaltuk azon eljárást is, hogy mikor a rügyek hajtásai már megjelenek s 3—4 cm.-re nőttek, hogy akkor a felső takarót egészen eltávolítva, ezt ezutánra csak egy réteg mintegy 1 1/2 cm. vastag beáztatott durva szemcséjű szénnel helyettesítettük, melyet azután időnként jó peronospora-fecskendővel szükség szerinti mérvben megpermetezünk. Az így kezelt oltványok aránylag a legkevesebb penészt és rohadást mutatták, mi pedig — tekintve, hogy az oltványoknak éppen a penész és a rohadás a legveszélyesebb ellensége — az eljárásnak nagy értéke mellett bizonyít. Különbén pedig jónak bizonyult végül még az is, ha az általában teljesen eltávolított felső takarók helyett az oltványokra egy kis szellőztetés után csak egy új réteg (3—4 cm.) vastag lecsepegtetett fagyapotot teszünk.

Pár hét alatt a kallusz rendszeren már annyira kifejlődik, hogy az oltási váglapok és nyelvek jobbára teljesen összeforradtaknak látszanak, alól pedig dus gyökérzet fejlődik.

Az oltványok iskolába ültetése.

A kellő lehűtés után az oltványokat minél előbb ki kell ültetnünk; mert minél kisebb még az oltványok hajtása, annál kevésbbe merült ki azok tartalék tápanyaga. Ennek folytán pedig a kiültetés sikere annál biztosabb s oltványaink a szabadban majd annál gyorsabban és erőteljesebben hajtának.

Óvakodnunk kell azonban attól, hogy a kiültetést talán még rossz talajállapotban vagy esős, hideg időben is erőszakoljuk vagy pedig, hogy előző lehűtés nélkül mindjárt a meleg hajtatóból eszközöljük. Ellenkezőleg a kiültetést mindig csak már előző lehűtés és a szabad levegőhöz és világosságához való némi hozzászoktatás után szabad végeznünk: úgy hogy a kiültetett oltványok ládahőmérséke és a külső levegő hőmérséke, de sőt a talaj hőmérséke között is legfeljebb néhány foknyi különbség lehet. A talaj pedig a kiültetés fogantatásakor jó művelési állapotban legyen: tehát porhanyós és nem túl nedves. Ha nem ilyen volna vagy igen hideg napok járnának, akkor — ha csak lehetséges —

inkább tartsuk még a hűtőben oltványainkat pár napig. Mert különben az egész művelet sikerét kockáztatjuk, mivel a gyenge kalluszok a hirtelen hőmérsékleti különbségek és hideg esők iránt nagyon érzékenyek; különösen feltűnő pedig érzékenységük akkor, ha nagyon homokos talajba kerülnek, miután az ilyen talajok a hőváltozások iránt stb. maguk is jobban reagálnak.

Ugyancsak a fenti okokból indokolt, hogyha csak munkaerőnk és beosztásunk megengedi, akkor a hajtató oltványok készítésével ne is igen siessünk, hanem úgy intézzük a dolgot, hogy ültetésre csak május hó második felében kerüljenek oltványaink. Ily eljárás mellett egyrészt már az oltványoknak a hajtatóban való kezelése is könnyebb, mert az áprilismáji és májusi már melegebb és derültebb napokon a hajtatók sokkal egyenletesebben fűthetők és szellőztethetők; másrészt május vége felé már a kiültetési időjárás és talajállapot is rendszerint egészen kedvező. Az ilyenkor készített és ültetett oltványok rendszerint jobban sikerülnek, mint a korábbiak s bár később kerülnek is földbe, a korábbiakat növekedésben is majdnem mindig elhagyják.

Ami az előhajtással készített oltványok kiültetésére illeti, az többféleképpen eszközölhető.

Igy ott, hol vizsükében vannak, több-kevesebb módosítással a közönséges eljárás szerint készített oltványok kiültetésénél szokásos eljárás is használható; ott azonban, hol viznek bővében vannak és keskeny iskolatáblák készíthetők, inkább a tisztán vízzel való iszapolási eljárás ajánlható.

Ugy az egyik, mint a másik esetben a már kellően összeforrt oltványokat óvatosan ládástól együtt az ültetés helyére visszük s ott a ládát mindenekelőtt is éppen olyan helyzetbe állítjuk, mint a mikor azokat oltványokkal megtöltöttük. Majd a végső ajtót kinyitjuk s levesszük vagy megtámasztjuk, a felső mohatarót leszedjük, azután pedig az oltványokat sorjában gondosan kiszedjük, s egyenként megvizsgáljuk; vizsgálat alkalmával mindazokat, melyek hiányos forradást mutattak vagy egyáltalában nem is forradtak, kiselejtezzük. Ugyanekkor a válogatók egyuttal leszedik az előtört vadhajtásokat és képződött harmatgyökereket is.

Ha azután oltványainkat a közönséges eljárás szerint készített oltványok módjára kívánjuk kiültetni, akkor ezeket is éppen úgy ültetjük, mint amazokat, csak éppen hogy (nehogy a nagy rázkódtatással a még gyenge kalluszban kárt okozzunk) a közönséges oltványoknál szokásos alsó földlebközést csak óvatos lábbal való földetaposás által helyettesítjük, az ültetési ároknak földjét pedig, melybe a kiültetett oltványok alsó végeit dugdossuk, a lehető leggondosabban elaprózzuk illetve felporhanyítjuk.

Ha pedig iszapolással akarjuk az ültetést eszközölni, akkor a következő eljárást kell követnünk:

Az ültetési sorok helyén mindenekelőtt is oly mély árkot ásunk, hogy abban az oltványt a kívánt mélységben anélkül helyezhessük el, hogysem kalluszos végét még mélyen kellene a földbe tolnunk, mivel különben eközben a kallusz könnyen nagyon megsértetné.

Ennek megtörténtével az ültetési árok aljának azon oldalán, hova a oltványok helyeztetnek, egy kis vályuszerű mélyedést húzunk s e mélyedés földjét alaposan belocsoljuk; de csakis e mélyedés földjét locsoljuk be és tegyük sárrá s ne talán az egész árkot.

Ennek megtörténtével az oltványok alsó végét teljesen a szokott módon és távolságban a már szélteben ismert ültető deszkák mellett sorjában e pépbe dugdossuk, majd ennek megtörténtével az oltványokat a már ugyancsak általánosan ismert bakhátképző eljárással egészen beföldeljük, megjegyezvén, hogy e beföldelésnél ez esetben a földet se meg nem tapossuk, se le nem sulykoljuk; hanem a földnek az oltványokhoz való odasimitását és fektetését csak vízzel való beiszapolással végezzük.

Ezen beiszapolást pedig következőképpen eszközöljük:

Ha a beföldelés elérte az alannak közepét, a felhuzott földet e magasságban elegyengetjük s közvetlen az oltványok mellett rózsátlan locsolóval erősen leöntjük. Ezután a beföldelést egy kis szikkasztás után tovább folytatjuk; s ha a földeléssel már az oltás helyéig értünk, újabb locsolást alkalmazunk. Majd némi újabb szikkasztás után megint folytatjuk a bakhátképzést; s ha most már az oltás helye is földbe került s az oltványnak még csak legvége áll ki, akkor harmadszor iszapolunk. Valamennyi beiszapolásnál ügyeljünk, hogy csak közvetlen az oltványok mellett, tehát egészen keskeny csikban végezzük a beöntést, s hogy a tovább földeléssel minden öntés után várjunk addig, míg csak a felöntött víz teljesen be nem szívódott, s így a talaj kellő megülepedése véget nem ért.

A harmadik locsolás és szikkasztás után az oltványoknak még kiálló részét is egész a végekig porhanyó földdel takarjuk be, s egy-két órai pihentetés után pedig még a végeket is elföldeljük annyira, hogy az oltóvesszők csonkjának vége is mintegy 2 cm. vastag földtakaróval borittassék.

Ha az oltványoknak már hosszabb hajtásaik vannak, ezeket egyszerűen szabadon hagyjuk; rendszeren semmi bajuk sem történik, legfeljebb lefagynak vagy megpörkölődnek egy kissé.

Ha a legfelső takarással is elkészültünk, de most már csak finom rózsás locsolóval, még 3—4-szer gyors egymásutánban végigöntjük a bakhát gerinczét, majd végül száraz földdel az eközben támadó egyenetlenségeket, leülepedéseket is kijavítva, készen van az ültetés.

Gyakran megesik, hogy erős esőzések alkalmával utólag a bakháföldje oly erősen megülepszik, hogy az oltványok végei a földtakaró alól kikerülnek. Ily esetben persze azokat a fenti módon, mihelyt csak egyáltalában lehetséges, azonnal újból betakarjuk, ha pedig az állana elő, hogy a bakháton az oltványok vonalában repedések támadnának, ezeket a repedéseket porhanyó földdel gondosan azonnal be kell öntenünk, mert különben az oltványok a szabad levegőre jutván, leszáradnak.

Porhanyítani csak ritka esetben kell az ilyen oltványokat, pl. csak akkor, ha fejlődésük igen lassu, a föld pedig kötöttebb, cserepedésre hajló. Ilyenkor is azonban nagyon óvatosak legyünk (a sorok teljes kibuvása előtt pedig semmi esetre se porhanyítsunk), mert különben a

csak még felette gyengén összeforrt oltványokban a földmozgatásnál igen sok kárt tehetünk. Vigyázni kell továbbá arra is, hogy a földnek az oltványokhoz való odaiszapolása ugyancsak alapos legyen, mert egyébként később talajszikkadtával az oltványok könnyen lazánállókká lesznek; az ilyenek pedig rendszeren megpenészednek, gyakran ki is száradnak, de legjobb esetben is lassan és rosszul gyökereznek s ennek folytán satnyák maradnak. Különösen kötöttebb vagy ellenkezőleg nagyon is laza talajokon kényes az iszapolás, mert az elsőn igen sok víz kell, míg az ily föld iszappá válik s kellően megüllepszik, a nagyon laza talaj meg nagyon áteresztí az öntöző vizet. Bizonyos viszonyok között persze a fent leirt két ültetési módnak kombinációja is használható; pl. egy ilyen volna az, ha alól az ültetési árok legalján és legfelül a bakhát tetején (az oltványok teljes betakarása után) locsolnánk, illetve iszapolnánk, a többi üllepitési munkálatokat pedig lábbal való taposással, majd kézzel való odanyomkodással végeznénk. Legalább a felső részés locsolóval való földüllepítést különben elhajtattott oltványoknál mindenestre nagyon ajánlom még akkor is, ha egyéb locsolást már egyáltalában nem is alkalmaznánk, mert a felső vékony földtakarónak az oltványokhoz való kellő odasimulását semmiféle más eljárással sem lehet oly jól eszközölnünk. Vigyázzunk azonban, hogy a lelocsolt föld meg ne cserepesedjen, miért is az iszapolt bakhátrészt megszikkadás után mindig egy vékony réteg porhanyó száraz földdel vagy homokkal kell behintenünk.

Az időjárás szerint 10—15 nap múlva a kiültetett oltványok már megindulnak, 6—10 hét alatt pedig már annyira fejlődnek, hogy kitakarhatók, minek az a jele, hogy a hajtásokon már kacsok is jelentkeznek, miután ez mutatja, hogy az oltványok már talajgyökeret vertek és önállóan táplálkoznak.

A kibontáskor felszínre kerülő harmatgyökerekkel nem törődünk, ezek a szabad levegőn maguktól leszáradnak.

A kibontást egészen földszintig végezzük, vagyis a bakhátak földjét teljesen szétegyengetjük, majd ennek megtörténtével a sorközöket jól felkapáljuk, ettől kezdve pedig az ilyen oltványokat is teljesen a más eljárás szerint készült már kibontott oltványok módjára kezeljük. A peronospora és oidium ellen pedig persze a fejlődő lombozatot már kibontás előtt is permetezzük, illetve kénporozzuk.

Mintegy függelékképpen talán helyén való lesz még azt is megemlítenem, hogy 1000 drb oltványnak ily módon való készítéséhez mintegy 24 kgr. moha vagy fagyapot, vagy 5 kgr. szénpor és körülbelül 1—2 kgr. carbon-natronszen szükséges; s hogy a hol öntözővíz bőven van, ott az iszapolási eljárás a szellőztetési és harmatgyökér-elszedési munkák elmaradása folytán a szokásos eljárásnál semmivel sem drágább; de nagy hátránya az iszapolásnak, hogy a sok vízfordással kétségtelenül nagyon letaposuk a talajt.

Apróságok.

Kövidinka. A kövidinka egyike a leghálásabb szőlőfajoknak.

Első sorban is felette sokat terem; — gyümölcsét a tőkéből is kihozza, s így ha a tavaszi zöldfagy éri is és a csapokon elétörött termő rügyek lefagynak is: a tőke fejéből még mindig hoz mindig megfelelő termést.

Kiváló jó tulajdonsága, hogy nem rohad; s így a szürettel aggodalom nélkül lehet késni.

A bora rendkívül szép zöld; s felette könnyen tisztul, s ize zamatos.

Ez a szőlő egy áldott faj, de csak a maga helyén. Délvidéken teljesen jól beérik.

Ott ahol a kadarka diszlik és beérik: a kövidinka csak a délnnek fekvő emelkedett helyen érik be.

Azért tehát a kövidinkát éjszakibb vidéken és ott is éjszának vagy nyugatnak fekvő hegy oldalon egész bátran lehet telepíteni.

Még azon előnye is van a kövidinkának, hogy a zöldajtást könnyen fogja, jól ered.

Metszését éppen úgy kell eszközölni, mint az alany rizlingét, rövid csapon elég bőven terem.

A kövidinka bora mint mondánk felette könnyen és szépen tisztul, azért azt különösen azok a gazdák ültessék, akiknek sok mézes fehér szőlőjük van azért, mert a kövidinka bor hozzáadásával a mézes fehér is könnyebben tisztul. De egyébként kellemes savanykás és zöld boráért nagyon kedvelik.

* * *

Szlankamenka. Szlankamenka két féle van, fehér és piros. Mind a kettő nagytermő szőlő.

Ezek is mint a kövidinka későn érnek, de a borok már nem oly finom és keresett mind a kövidinkájé.

A bogyók kissé hosszúkasak, levesek. Különösen a piros szlankamenka igen szép szőlő úgy annyira, hogy midőn a chasseles szőlők elfogynak csemege szőlő számban is lehet szállítani.

Boruk mint mondám gyengék, de ezek is jól tisztulnak.

Ez szintén délvidék szőlője: máshol csakis délnnek fekvő emelkedett helyen lehet és tanácsos ültetni.

* * *

Zöldajtványok telettetése. A zöldajtványok télen való eltartása a gazdára nézve szerfelett fontos dolog. Aki teheti, legokosabban teszi, ha az ojtványokat a tőkén hagyja, s csak tavaszon az ültetésekor vágja le.

Akik így járnak el, biztos eredményre számíthatnak. Azonban az úgy a tőkén hagyott ojtványokat a tél fagya ellen úgy kell védeni, hogy a fedés előtt lehuzza, és földdel befedi.

Aki azonban beszerzi a zöldajtványt, okosan teszi ha ősszel szerzi be, és télen át maga kezeli. Így legalább tavaszon egy biztosan jól kezelt zöldajtvánnyal rendelkezik.

A zöldojtványt legtanácsosabb pinczébe homokba rakni el. Ugy kell rakni, mint a répát szokták. Fektetve egymásra, úgy azonban, hogy a rakás tulmagas ne legyen, és hogy a télen át öntözhető legyen.

Aki tulmagas rakásokba rakja, azoknak az alsó vesszőjük nedvességet nem igen kaphatnak, s így tavaszra kiszikkadnak.

Különfélék.

Figyelmeztetjük mindazokat, akiknek viharágyuik vannak, hogy a kedvezményes lőpor beszerzése végett e hó végeig a megyei Gazdasági Egylethez forduljanak; ahol igazolványt, és bővebb felvilágosítást nyernek.

* * *
Francziaországban a borok ára annyira alászállott, hogy egyes gazdák megkísérlették mint lótakarmányt a lovakkal etetni. Az etetés úgy történt, hogy a bort korpával, olajpogácsával vagy kukoricza darával összekeverték s így etették. Egy lóra egy napra 4–6 litert számítottak. A lovak ezen takarmányozás mellett teljesen jó kondiczióban voltak és jól érezték magukat.

Persze ezen etetés mellett a zab elmaradt. Azt állítják, hogy ezen takarmányozás olcsóbb, mint a zabbal való ellátás. Nem azért említettük meg ezt, hogy ajánljuk, mert még hála az Egnek, idáig nem jutottunk, de nem is juthatunk; mert a nagy fogyasztási adó mellett nekünk a borral való takarmányozás sokba jönne.

* * *
Szőlőkarók. Akik az állam erdejéből kívánnak szőlőkarókat beszerezni, azok legkésőbb e hó végeig a legközelebbi magyar kir. szőlőszeti felügyelőhöz forduljanak, ahol a felvilágosításokat megnyerhetik; s a szőlőkarók szükségletét feljegyzik, és a rendelést közvetítik.

Különösen ajánljuk az állam által kiszolgáltatandó vastagabb méretű négyszögletes fenyő karókat, melyek 2 méter magasak, s ezre mintegy 36—38 koronába kerülnek.

Általában tartósabbak ezen négyszögletű karék, mint a gömbölyű fenyőkarók azért, mert a gömbölyű fenyőkarókat, ha kátránnyal bekenjük is, legtöbb esetben a második évben lehámlanak, és pedig a fenyő héjával együtt. És az így kátrány nélkül maradt fenyőkarók a nedvességet magukba veszik; s ha még oly vastagok is, elkorhadnak.

Ellenben ha fűrészelt fenyőkaró bekátrányoztatik, az tartós. Amennyiben nem hámlik le: s így a nedvességet távol tartja. Csak hogy a kátrányozást öntudatosan kell eszközölni. Nem pedig a karókat a felforralt kátrányba bemártani. Ha nem nyáron a nagy melegben, midőn a karót a nap sütötte heve felmelegítette, kell hideg kátránnyal bekerni, s így a kátrány a fa pórusai közé jut; s tartóssága így biztosítva van.

Kön a szőlőben. A szüret ez évben messze kihuzódott, némely helyütt még november hóban is szüreteltek; s így az őszi munkával iparkodni kell, nehogy egy hirtelen bekövetkező fagy az őszi munkát kiszorítsa.

Első kötelessége legyen a gazdának a szőlőjét végigjártni, s a roszfajokat, melyeket a jó gazda a szüret alkalmával a vesszők visszatörésével kijelölt, kikell vágni. Ki kell vágni a hibás, beteges, visszamaradtatósokat, valamint az olyan alanyvesszőket, melyek évek óta vegetálnak a szőlők között, anélkül, hogy zöldjásra alkalmas hajtásokat hoztak volna.

Az ilyen elöregedett elágasbogasodott tőkéből úgy sem lesz már semmi. Minek várjon tehát a gazda a bizonytalanságban még egy pár évet . . .

Az így kivágott szőlőtőkék helyeit azután még az ősszel igen jól fejlődő ripária-portális gyökeres vesszővel kell foltozni.

Nagy gond fordítandó a befoltozásra, mert ha azt úgy a Jézusnevében eszközlik: alamizsza lesz belőle. Évek mulva ismét csak olyan silány tőke lesz, mint az elődje volt; mert annak, hogy az így befoltozott tőke a nagy lombozatu szőlőtőkék között elég jól fejlődjék, hogy legalább a harmadik évben zölden benemesíthető legyen: nagy utánnézésre és ápolásra van szüksége.

Első és fődolog amit most az ültetéskor kell tenni az, hogy a tőke helyén látható nagy, széles és mély gödör ásassék, és abba ültetessék bele a gyökeresvessző; de úgy, hogy a kivetett gödörbe a szomszéd közelben levő föld felső részét kell beletenni, az onnét kivett ugynevezett vadföldet a gödörbe visazarakni nem helyes.

Az ilyen nagy gödörben a jó porhanyós tápdus földben azután a gyökeres vessző pompásan érzi magát, s meglepően szépen fejlődik. Ellenben ha valaki egyszerűen sima vagy éppen gyökeres vesszővel is, de vas után akarja ültetni a foltozásra szánt vesszőt, jobban teszi, ha nem is ülteti, úgy sem lesz abból semmi sem.

A foltozás után, vagy talán vele egyidejűleg következik a szőlőben imitt-amott foltozás ozéljából készített zöldojtványok elrakása.

Ha kellő idővel rendelkezünk, ha ebben a rövid napban a nap-szám nem túl magas, a döntéseket lehet eszközölni. Ha azonban a nap-szám nagy, az idő rövid, akkor az általános döntést tavaszra kell hagyni, s ősszel csak a foltozásra szánt zöldojtványokat kell eldönteni.

Az általános döntés alatt értjük azt, ha valaki az egész szőlőjét zöldojtvánnyal akarja egyszerre és évben eszközlött zöldojtványokból beállítani. Ezt mondom lehet tavaszra hagyni. Csakhogy az összes ojtványokat fedés alkalmával a föld alá kell huzni. Még jobban jár az, a ki így tesz: legalább a zöldojtványai, melyek a döntésre feleslegesek lesznek, a tőkén telelnek.

Ellenben a már termő szőlőben szórványosan levő zöldojtványok azért rakandók el ősszel, mert ha most a tél fagya ellen lehuzatnak is, tavaszon a nyitás alkalmával a kevésbé figyelmes nyitónak kapája által megsértetik.

Egyéb tenni valókról a jövő számban.

Eladó szőlővesszők.

Fajtiszta ripária-portális

	EZRE KÖR.
120 ezer darab mohásojtáshoz alkalmas elsőosztályu simavessző	20.
135 ezer darab ültetéshez alkalmas vessző — — — — —	10.
160 ezer db iskolába való vessző	6.
20 ezer db gyökeres othelló —	20.
45 ezer db sima — — — — —	10.
500 ezer db különböző faju fajtiszta sima borszőlő vessző —	10.
40 ezer ugyanilyen faju gyökeres borszőlővessző — — — — —	16.
Továbbá :	
20 ezer db sima zöldajtvány ripáriaportális alanyon — — —	100
10 ezer db gyökeres fásojtvány —	240

Csemegeszőtő sima és gyökeres ojtvány, valamint európai sima és gyökeresvesszők 70 fajban kaphatók.

Megrendelésnél az összeg 25 száztólja előlegként beküldendő. A megrendelő neve, lakása és a vasuti állomás tisztán olvashatóan kiirandó.

Gyöngyösön. 1902. évi október hó.

Csomor Kálmán,
szőlőnagybirtokos.